

Obsah

Úvod	13
1. Duševní zdraví dětí	15
1.1 Vymezení dětí a mladistvých	15
1.2 Význam duševního zdraví pro vývoj dítěte	18
1.2.1 Emocionální a psychický vývoj	18
1.2.2 Kognitivní funkce a školní výkon	19
1.2.3 Sociální dovednosti a vztahy	20
1.2.4 Psychohygienu	22
1.2.5 Resilience	23
1.2.6 Stigma	24
1.2.7 Krize a krizová intervence	25
Literatura	26
2. Aktuální situace duševního zdraví školních dětí	31
2.1 Co ovlivňuje duševní zdraví dětí?	32
2.1.1 Individuální a rodinné faktory	32
2.1.2 Sociodemografické faktory	33
2.1.3 Vliv online světa	36
2.1.4 Celospolečenské faktory	37
Literatura	38
3. Rozpoznání příznaků obtíží	43
3.1 Klíčové příznaky duševních obtíží u dětí	43
3.1.1 Změny v chování	44
3.1.2 Emoční nestabilita	45
3.1.3 Problémy ve škole	45
3.1.4 Fyzické symptomy	46
3.2 Postupy pro identifikaci duševních obtíží	47
Literatura	48

4.	Vliv rodinného prostředí na duševní zdraví dítěte	51
4.1	Teoretické rámce a modely	51
4.1.1	Ekologický model	51
4.1.2	Mikrosystém	52
4.1.3	Mezosystém	52
4.1.4	Exosystém	53
4.1.5	Makrosystém	53
4.1.6	Chronosystém	54
4.2	Teorie vazby	54
4.2.1	Typy vazeb a jejich vliv na duševní zdraví	55
4.3	Raná Eriksonova stadia psychosociálního vývoje a jejich vztah k duševním problémům dětí v budoucnu	56
4.3.1	Stadium 1: důvěra vs. nedůvěra (0–1 rok)	56
4.3.2	Stadium 2: autonomie vs. stud a pochybnost (1–3 roky)	57
4.3.3	Stadium 3: iniciativa vs. vina (3–6 let)	57
4.3.4	Stadium 4: výkonnost vs. méněcennost (6–12 let)	58
4.4	Rodinná dynamika a její dopad na duševní zdraví	58
4.4.1	Komunikace v rodině	58
4.4.2	Praktické aspekty kvalitní komunikace	60
4.4.3	Vliv rodinných konfliktů na duševní zdraví dítěte	60
4.4.4	Význam lásky, péče a emocionální podpory pro duševní zdraví dítěte	61
4.4.5	Rodičovské styly a jejich vliv na duševní problémy dětí	62
4.4.6	Specifické rodinné situace a jejich vliv na duševní zdraví dětí	63
	Literatura	65
5.	Školní prostředí a duševní zdraví	69
5.1	Sociální vazby a jejich vliv na psychické zdraví	69
5.2	Akademický tlak a stres	70
5.3	Šikana	70

5.4	Role pedagogů v podpoře duševního zdraví	71
5.5	Podpora prostřednictvím vzdělávacích programů	71
5.6	Vytváření podpůrného školního prostředí	73
5.7	Spolupráce s odborníky	74
5.8	Role podpůrných školních služeb	74
5.8.1	Výchovný poradce	74
5.8.2	Metodik prevence	75
5.8.3	Školní psycholog	75
5.9	Síť dalších odborníků	77
5.10	Vzdělávání pedagogů	77
5.11	Implementace edukace duševního zdraví ve školách	78
5.11.1	Wellbeing ve škole	78
5.11.2	Fyzická aktivita a relaxace	79
5.11.3	Podpora zdravého vztahu ke stravování	79
5.11.4	Emoční koučink	80
	Literatura	80
6.	Duševní onemocnění u dětí	83
6.1	Definice duševních poruch	83
6.2	Klasifikace duševních poruch	83
6.2.1	Hlavní skupiny duševních poruch podle MKN-10	84
6.3	Prevalence a specifické poruchy	85
6.4	Nejčastější duševní poruchy u dětí a způsoby, jak o nich s dětmi a před nimi mluvit	87
6.4.1	Poruchy autistického spektra (PAS)	87
6.4.2	ADHD (Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder)	88
6.4.3	Úzkostné poruchy v dětství	91
6.4.4	Deprese v dětském věku	93
6.4.5	Poruchy chování	95
6.4.6	Poruchy příjmu potravy	97
6.4.7	Suicidální chování u dětí a mládeže	104
6.5	Problémy s diagnostikou	106
	Literatura	108

7.	Jak s dětmi mluvit o...?	111
7.1	... ztrátě blízké osoby?	111
7.2	... psychických problémech blízké osoby? (spolužák, kamarád, člen rodiny)	113
8.	Spolupráce mezi rodiči, školou a dalšími sektory v oblasti duševního zdraví	115
8.1	Identifikace potřeb dítěte	115
8.2	Spolupráce mezi školou a rodinou	116
8.3	Poskytování konkrétní podpory ve škole	117
8.4	Dlouhodobá podpora a sledování pokroků	117
8.5	Zapojení externích odborníků	118
	Literatura	121
9.	Zdroje podpory v České republice	123
9.1	Jihočeský kraj	124
9.2	Praha	124
9.3	Karlovarský kraj	125
9.4	Liberecký kraj	126
9.5	Moravskoslezský kraj	126
9.6	Pardubický kraj	127
9.7	Kraj Vysočina	127
9.8	Zlínský kraj	128
9.9	Plzeňský kraj	128
9.10	Ústecký kraj	129
9.11	Středočeský kraj	129
9.12	Královéhradecký kraj	130
9.13	Jihomoravský kraj	131
9.14	Olomoucký kraj	131
9.15	Telefonická, chatová podpora	132
10.	Zkušenosti dětí s duševními obtížemi	133
10.1	Výzkum potřeb dětí s duševním onemocněním	135
10.1.1	Rodina: Bezpečný přístav plný podpory	138

10.1.2 Škola: Prostor důvěry a přijetí	138
10.1.3 Dostupnost péče: Být nablízku a nebýt na to sám	139
10.1.4 Komplexní zajištění potřeb: Propojení všech oblastí	139
Závěr	141
O autorkách	143